

Bydgoszcz w oczach poetów

Dr hab. Beata Morzyńska-Wrzosek, prof. uczelni
Uniwersytet Kazimierza Wielkiego

Specyfika miasta:

- Każde miasto ma swój odrębny kształt
- Zależy on od położenia geograficznego, uformowania terenu, historii, rozwoju cywilizacyjnego i różnorodnych, zmieniających się potrzeb mieszkańców
- Jednak zawsze przestrzeń miejska odbierana jest jako zhierarchizowana, uporządkowana, posiadająca istotne budynki, dzielnice, miejsca
- Miasto posiada swoje centrum – zazwyczaj jest to plac (a na nim lub w jego pobliżu ratusz i świątynia)

Poetyckie obrazy Bydgoszczy:

- Powstają z inspiracji rzeczywistą topografią, wskazują na centrum miasta i jego obrzeża
- Akcentują uwarunkowania historyczne, geograficzne, społeczne i kulturowe
- Często pojawia się motyw „mojego miasta” - obrazy miasta są nacechowane emocjonalnie, realizują zasady tzw. „geografii serdecznej”, „geografii czułej”
- Akcentowanie rodzinności miasta wiąże się z pozytywnym wartościowaniem, intymnością obrazów, również nostalgią, wspomnieniem, tęsknotą za przeszłością

Przestrzeń sakralna – Leszek Łęgowski:

- W jego twórczości można odnaleźć obrazy kościołów, poeta opisywał m.in. kościoły w Bydgoszczy: Świętych Apostołów Piotra i Pawła, Matki Boskiej Nieustającej Pomocy, Bazylikę, Farę i Świętą Trójcę, np. wiersz “Bazylika”:

Daleka przestrzeń

powraca co dnia

w harmonii nieba

z domów pejzażem –

z błękitnociemną

kopułą wzniosłą

na bazylice

u Misjonarzy

Centrum miasta – Wincenty K. Sławiński:

- „moje miasto” - zwraca uwagę na architekturę, uczucie zadomowienia
- Często pojawia się Stare Miasto – w jego obrębie – Rynek, np. wiersz „Port ciszy”:

Pójdziemy Przesmykiem, nie pytaj dokąd,

tam, gdzie przed nami się szerzy

ocieniony murem domów prostokąt –

Rynek, tu port ciszy leży,

wolny od burzy.

Na lewo wieża różgi sprawiedliwej,

na prawo piętra czynszowe,

naprzeciw domki przytulne, nobliwe.

Rzeka – Leszek Łęgowski:

- Nostalgiczny, czuły opis rzeki, nad którą położone jest miasto, np. wiersz „Miasto nad rzeką”:

Mieszkam tu od zawsze
gdzie indziej nie umiałbym
i mieszkać nie pragnę –

na nadbrzeżnym bulwarze
paletę miasta
poznawałem na pamięć...
Miasto nad rzeką
biegnące w górę schodkami
ulic i uliczek.

Centrum miasta i dom – Krzysztof Lutowski:

- Opisuje Stary Rynek, Wenecję, własny dom, tworzy niepowtarzalny przestrzenno-duchowy klimat, np. wiersz „Idę przez stare miasto”:

Bydgoszcz jest piękna.

Szczególnie nocą.

Kiedy tak cicho, bez ludzi, jak teraz się cisza panoszy po ulicach.

Poszedłem na Wenecję.

Bałem się tam chodzić.

Ludzie mówią, że to niebezpieczne miejsce.

Poszedłem na Wenecję, zajrzeć w swoje okna.

I paliło się światło.

Centrum miasta i dom – Krzysztof Lutowski:

- Opisuje Stary Rynek, Wenecję, własny dom, tworzy niepowtarzalny przestrzenno-duchowy klimat, np. wiersz „Idę przez stare miasto”:

Bydgoszcz jest piękna.

Szczególnie nocą.

Kiedy tak cicho, bez ludzi, jak teraz się cisza panoszy po ulicach.

Poszedłem na Wenecję.

Bałem się tam chodzić.

Ludzie mówią, że to niebezpieczne miejsce.

Poszedłem na Wenecję, zajrzeć w swoje okna.

I paliło się światło.

Podsumowanie:

Cechą charakterystyczną wielu poetyckich obrazów Bydgoszczy jest wskazanie na:

- **Centrum** miasta: tu wymienione są najczęściej kamienice, Stary Rynek, kościoły, Wenecja, Wyspa Młyńska, spichlerze
- **Rzekę**, nad którą położone jest miasto
- **Własny dom**

Bibliografia:

J. Błoński, Miasta, „Teksty” 1972, nr 1.

Bydgoszcz w literaturze. Wypisy, oprac. S. Pastuszewski, Bydgoszcz 2003.

L. Łęgowski, Na zawsze Bydgoszcz, Bydgoszcz 2002.

B. Morzyńska-Wrzosek, Bydgoszcz w perspektywie poetycko-topograficznej, [w:] Miasto: przestrzeń zróżnicowana językowo, kulturowo i społecznie, red. M. Świąćicka, Bydgoszcz 2008.

B. Morzyńska-Wrzosek, „Moja Bydgoszcz”. Poetycki projekt nostalgiczno-urbanistyczny, [w:] Polszczyzna bydgoszczan: historia i współczesność, red. M. Świąćicka, Bydgoszcz 2009.

A. Stoff, Poetyka i semantyka literackich zobrazowań przestrzeni miasta, [w:] Miasto – Kultura – Literatura. Wiek XIX. Materiały sesji naukowej, red. J. Data, Gdańsk 1993.

Yi-Fu Tuan, Przestrzeń i miejsce, tłum. A. Morawińska, wstęp K. Wojciechowski, Warszawa 1987.

A. Zeidler-Janiszewska, Berlińskie loggie – paryskie pasaże. Miasto jako „pretekst mnemotechniczny”, [w:] Pisanie miasta, czytanie miasta, red. A. Zedler-Janiszewska, Poznań 1997.

Netografia:

<https://pl.wikipedia.org/wiki/Bydgoszcz> [data dostępu: 18.05.2020].

Dziękuję za uwagę